

Kleiman, Dirk

Koog aan de Zaan, 20 januari 1886 - Waldheim, 15 maart 1945

Dirk Kleiman Hzn, fabrikant, steendrukker, drukkerspatroon, lid van de ARP en de gereformeerde kerk, verzetsstrijder, lid van de groep Kleiman die voor de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers LO-Wormerveer werkte, eigenaar van de drukkerij Litho-Zaanlandia in Zaandijk. De Zaanse verzetsstrijders Kleiman en Brassier hielden zich vanaf het eerste uur bezig met vervalsen en stonden in contact met de Amsterdamse kunstenaars Gerrit Jan van der Veen, Willem Arondéus en drukker Frans Duwaer. Kleiman leverde de cliché's voor de vroegere kop van Trouw, de bekende kop met de afbeelding van Koningin Wilhelmina.

Kleiman stond gedurende de tweede wereldoorlog aan de basis van vele falsificaties van onder andere persoonsbewijzen, exotische paspoorten, geboortebewijzen en inschrijvingen in christelijke kerken. Ook drukte hij een groot aantal inlegvelbonnen of distributiebonnen. Voor materiaal werden in zwembaden, kleedkamers en andere gelegenheden veel persoonsbewijzen gestolen. Of mensen verloren ze. Schaalvergroting van het vervalsen was nodig toen duidelijk werd dat de Duitsers jacht maakten op joodse burgers en mannen voor de Arbeitseinsatz. Op de persoonsbewijzen van Joden werden twee grote J's gestempeld. Als 's avonds het personeel weg was, dan werkte Kleiman met enkele medewerkers door. Kreeg hij een karwei niet af, dan werd ook de vrije zondag opgeofferd.

Dirk Kleiman werkte samen met zijn buurman Piet Vink, directeur van clichéfabriek De Boer en Vink in Zaandijk. Hans Fuykschot, die als etser bij De Boer en Vink werkte, hielp mee. Voorjaar 1943 stelde Kleiman 5.000 valse bruine Ausweise samen, een papier met een bruine rand voor personen die door het arbeidsbureau waren vrijgesteld van tewerkstelling in Duitsland. De Ausweise werden geleverd aan verscheidene verzetsgroepen. Wellicht zou uit de samenwerking met de Persoonsbewijzencentrale (PBC) een verzetsorganisatie zijn ontstaan zoals LO als Kleiman op 1 oktober 1943 niet met een aantal van zijn afnemers en medewerkers was gearresteerd. Kennelijk heeft de dienstbode op een adres waar ambtenaar van het Arbeidsbureau in Amsterdam, Hoogenboom Bruin Slot regelmatig kwam, deze verraden met het oog op promotie voor haar verloofde, een politieagent. Bij de arrestatie had Hoogenboom Bruin Slot een lijst met namen in zijn tas, waaronder die van Gerrit Cornelis Huig, Versnel, Kleiman en Hans Fuykschot.

Uiteindelijk werden 23 personen in de boeien geslagen. Gerrit Huig werd, evenals zijn echtgenote en personeel twee weken later gearresteerd. De Wormerveerse lithograaf Klaas Versnel werd op 25 oktober 1943 aangehouden. Kleiman's vrouw Grietje Kleiman-Van Omme, de vrouw van Gerrit Huig en het personeel zijn later vrijgelaten. De overigen stonden allen op 25 april 1944 terecht voor het Obergericht in Utrecht. Het twee dagen durend proces, in het bijzijn van Kleiman's familieleden, was openbaar. Het is de laatste keer dat de familie van Dirk Kleiman hem in levende lijve ontmoet.

Hij stond eenvoudig voor niets. Als de illegale organisaties iets nodig hadden, Kleiman wist altijd raad, ook al ging het om tienduizenden drukken. Gratis leverde hij alles af. Rechter Joppich van het Obergericht in Utrecht, waarvoor hij terecht stond, kon zich een dergelijke onbaatzuchtigheid haast niet indenken. Aan alle verdachten vroeg hij, wat zij Kleiman betaald hadden. Stereotiep ontving hij het antwoord: "De heer Kleiman sprak niet over geld". Zelf zei hij: "Zou ik dat voor mijn vaderland niet over hebben?"

De dappere manier waarop Kleiman zijn rechter van repliek diende, heeft toen veel indruk gemaakt. Voor het Obergericht heeft Kleiman zich als een held gedragen. Nooit verbloemde hij de motieven van zijn daden. Terwijl anderen als motief opgaven, dat zij medelijden hadden met mensen, die van vrouwen en kinderen werden losgescheurd, zei Kleiman rondweg: "Dat was mijn vaderlandse plicht".

Nooit heeft hij in de ellende van gevangenschap zijn daden betreurd. Aan vrouw en kinderen schreef hij: "Ik heb altijd geweten, wat ik riskeerde. Maar ik moest dit doen. Nu is het gekomen, wat mij boven het hoofd hing. Daarom mag ik nu niet treuren. En daarom mogen jullie het ook niet doen".

Kleiman was een gelovige en een dader des Woords. Aan verschillende medewerkers werd tijdens het proces gevraagd, waarom ze Kleiman bij zijn gevaarlijke werk terzijde hadden gestaan. Zij antwoordden: "De heer Kleiman was een edel mens. Hij had ons zoveel geholpen, toen het slecht ging. Onverschillig wat Dirk Kleiman gevraagd zou hebben, we hadden het voor hem gedaan". Kleiman was een moedig man. Toen de rechter zei: "Mijnheer Kleiman, u moest als ontwikkeld mens geweten hebben, dat u, door die duizenden valse Ausweisen heel het arbeidsproces in wanorde bracht", luidde zijn antwoord: "Het is precies omgekeerd, mijnheer de rechter, daardoor bracht ik het juist weer in orde".

Allen werd een tuchthuisstraf opgelegd; Dirk Kleiman tot tien jaar; Klaas Versnel tot acht jaar, Piet Vink en Hans Fuykschot tot vijf jaar en Gerrit Huig tot twee jaar. Fuykschot, Kleiman en Versnel overleefden hun verblijf de Duitse tuchthuizen niet; Hans Fuykschot overleed op 26 april in Siegburg, Dirk Kleiman onderging op 15 maart 1945 om acht uur een dodelijke gif-injectie in de gevangenis te Waldheim bij Leipzig, Versnel liet het leven op 20 februari 1945 in Kassel.

Op 26 april 1945 opent Dirk Kleiman's dochter Klasina een brief van het Rode Kruis met de mededeling dat haar vader in Waldheim is overleden. Twee maanden later overlijdt haar moeder Grietje Kleiman-Van Omme aan de gevolgen van kanker. Het lichaam van Dirk Kleiman is nooit terug gevonden.

Dirk Kleiman leeft voort op de grafsteen op de plek waar ook zijn vrouw Grietje en dochter Greta Hendrika zijn bijgezet in het [familiegraf](#) op de Begraafplaats van Zaandijk.

Bron:

- Wim Swart
- Het oorlogsdagboek 'Hoe lang nog Ger' van Gerrit Krige 1922-2002

Zie: [Tweede Wereldoorlog](#) 3.4.

[tweede wereldoorlog](#), [ARP](#), [verzet](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=kleiman>

Last update: **2021/06/13 02:57**